

Els vitralls del Cau

1950

A l'edat de divuit anys, en l'època que treballava a la central de telèfons de Sitges, vaig fer coneixença a través de les ones i la veu amb alguns amics que van venir a visitar-me, potser perquè jo no deixava escapar l'oportunitat de fer una propaganda extraordinària del meu poble. I el primer que feia quan venien en persona era portar-los al Cau Ferrat.

Les conferències es demanaven amb anel·lació i a vegades calia esperar: Cornellà, Sant Vicenç dels Horts, Sant Esteve Sesrovires, Ripoll, Vilanova i la Geltrú o Torre Pacheco a la província de Múrcia eren algunes de les poblacions que els abonats sol·licitaven a la centraleta del carrer Jesús.

La trobada era sorprenent doncs el personatge que la imaginació havia dibuixat casi mai responia a la realitat. La cita era un moment crucial de descoberta, excitació i desencant la major part de les vegades.

Els nois i també alguna noia amb els quals vaig establir aquesta peculiar comunicació, arribaven de diversos pobles amb els que mantenia contacte a través de les centraletes de telèfons que regentaven en règim familiar. Eren veus amigues i simpàtiques i a cadascuna les convidava a venir. La paraula Sitges, divulgada i enriquida amb el lema Platja d'Or (Playa de Oro), com a vil·la de museus, era l'esquer que jo utilitzava i el resultat va ser positiu.

El record d'aquests amics telefònics ha perdurat per la petja que van deixar en mi, en l'ànim d'una noia que va viure la postguerra i el franquisme sense adonar-se de la gravetat i de la magnitud de la tragèdia.

Per exemple en Ramon, un xicot baixet i tímid que em costava arrossegar fins a l'entrada del museu després d'una passejada pels carrers i places del meu bonic poble, que ell impassible mirava. El desengany fou gros perquè apreciava mica en mica la seva ignorància total en no reconèixer els Grecos i la seva manca d'atenció vers la col·lecció

de ferros, armes i canelobres de ferro forjat o les peces antigues disposades a les parets i dins les vitrines.

La Rosa, una simpàtica amiga que vaig convèncer a venir conèixer Sitges, resultà ser eixuta i antipàtica de fisonomia, lletja amb ulleres i que no es deixà impressionar ni gens ni mica pel nostre temple del Modernisme, el Cau Ferrat, no li va causar cap reacció.

Un altre, l'Albert era de mena xerraire, i no em permetia fer la meua interpretació de guia o Cicerone que tant m'agrada avui encara. M'atabalava amb la seva xerrameca, donant-se aires de Don Juan de pacotilla i pensant qui sap què de la meua invitació. En entrar al Cau va ensopegar, tot ell alt i malgirbat com era. El nostre museu el va deixar indiferent, impertèrrit.

Eren joves amb el cap a can Pistras, amb una cultura nul·la que em van decebre però no tots. En Vicenç ha restat en la meua memòria d'una manera positiva. Ja abans quan només ens coneixíem per la veu, en trucar a la centraleta del seu poble ell a voltes estava a l'altra banda dels fils i contestava a la meua requesta: - Tu qui ets?. I ell responia - “ Soy la voz que clama en el desierto”, insòlita resposta per a mi que em sorprenia i em feia riure.

Va venir finalment a Sitges i va tornar a venir i a més ens trobàrem un dia a Barcelona, acompanyada del meu pare. El primer cop, prim, alt, cara estreta i posat entristit amb ulls de pena, em va sorprendre i diria fins i tot que em va agradar. De les seves valoracions i per les expressions que deia vaig deduir que era estudiant. Em feu confidències que em corprenien, sense cap mena de preàmbul; que el seu pare l'havien matat els maleïts “Nacionales” en entrar al seu poble on havia estat alcalde durant la República i la guerra. La seva mare vídua era qui duia la centraleta de telèfons i ell l'ajudava quan podia, doncs estudiava a la universitat. I el més trist de la seva història era que em contava que sovint es creuava amb els veïns que el van denunciar.

A l'entrar al Cau Ferrat es va emocionar, tor era ulls i llegia amb avidesa les cartel·les o els petits cartells del museu, apreciava cada un dels objectes exposats, ceràmica, pintura, elements de decoració. En fer cap al fons de la àmplia sala del sortidor ens trobàrem il·luminats per una corrua de colors que procedien dels vitralls de les portes del balcó, llum de tots colors que el terra reflectia, i motivada per l'emoció de la seva confessió se'm va ocórrer recitar uns versos per encoratjar-lo: “En este mundo traidor, nada es verdad ni es mentira, todo es segun el color del cristal con que se mira”.

2023

Han passat un grapat d'anys, avui amb el bastó que tant m'ajuda a caminar i agafada del braç del meu fill he anat a portar el ram de tot l'any davant del retrat d'en Tiago Rusiñol. Tot l'àmbit conegut i estimat de la joventut es manté inalterat, inamovible i les rajoles de terra davant el colorit vitrall emplomat continua reflectint la llum amb matisos multicolors i la frase pren de nou actualitat. La dic en veu baixa, ningú no sap què xiuxiuejo, potser es pensen que reso i se m'escapa un somriure. Segons el color del cristall amb el que es miri.

Consol Reverté i Carbonell